

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

שמעו - נא.

רבותי, כי תעברו ברחובות ירושלים עיה"ק ותראו פתאם בן־אדם מטייל בלילות על הגנות ולבוש תכריכים

סמת — אל תבהלו ואל תפחזו, כי אין זה הלילה לא ברמינן ולא מוכח ירח אף לא מוכה־חום אלא פשוט — בתשו מי? — עזמות בכבודו ובעצמו.

אוי־פיה! ! הריני יושב עכשיו תלמידי החיביים, וכותב את שעורי זה בש־כולכם על קצה הנג, בפשיטות הקפטן והיר־מולקה לא־עליכם. — דרך חירוח ממש! — סחמת רב החמימות ר"ל, ודומה אני כעת לאחד מהודי ק"ק טבריה, שהם, כידוע, מבני עליה פרים ורבים על הגנות השטוחים ומטיילים להם בתחתונים במחילה בימות החמה, ברחובות ובחנויות ממש כמו בחדר המטות, להבדיל . . .

אומרים כי החם הגדול הזה — החם מעלות בשמש ול"ח מעלות בצל! — בא אִיני רק לכבוד הראמאדאן של בני דודנו יואלם בזכות ל"ג בעמר ור' שמעון בר יוחאי ירד קצת החם, ולע"ע יושב הנני בישיבה של מעלה ומוזע כיהודי בעל הבית באצטבה העליונה שבבית המרחץ כערב שבת, וה"פונטינ"פון" שלי עושה את שלו, לקיים מה שנאמר: בזעת אפך תאכל לחם, ולא זאת אלא שעיני סגורות למחצה, נופל אני

יבלה לדעת שליג בעמר הוא, בכדי

ממש על אפי, מחמת רב הנדודים והטלטולים שעברו עלי בשבוע זה.

שערו נא בנפשכם: במוצש"ק זו, מיד לאחר שרקדתי לפני הלכנות ונמר ההכדלה, רצתי אני וכיתי אל התיאטרון ציון כדי להתפרץ אל האולם בסכנת־נפשות, כנהוג, ולראות את "בר־כוכב" וביחוד את כל ההכנות שנעשו להצלחת ההזיון הנחרד הזה, את טובי הכחות האופיריטיים המשתתפים בו" בקצור, הכל כמו שכתוב שם, בריקלמות ל פ נ י ההצגות שלנו, ומה אמר לכם, תלמידים יקרים ואהובים? — אלמלי היה קם גולדפרדן מקברו וראה את בר־כוכב שלו על פמת ה"אופיריטה העברית" היה מת מיד ושב תיכף אל קברו . . .

שכח לאל יתברך שאיני גולדפרדן וע"כ נשארתי בחיים ואולם לו ידעתי מראש, הייתי הולך מכעור יום אל "מורומס" או אל חנות אחרת וקונה זוג גרביים־מה (נכד דברו כנראה נכזרי ישראל לפני־מה!) כדי שילבש בר־כוכב על הרגלים־מה ולא יהיה חלילה המרשל הצבאי של ישראל כאחד היחפים־מה ובכלל לו חייתי אני הריג'יסור הייתי "ממית" את בר־כוכב זה תיכף במערכה ראשונה כדי שלא להוציא את נשמת הקהל עד המערכה הרביעית והאשמרת האחרונה, בישעה שהאשה מספרת עם בעלה ללכת הביתה—ולא להוציא את ה"גליוורקה" שלנו, שעברה ב"ה לכל הספלים באולם, לתרבות רעה ולהביאם לצפצופים־מה ולרקודים־מה.

ואגב הייתי מוזמין איוה כסא־כבוד הגון לרופים, כראוי לנציג רומי, ולא ארגו של נפט מחכרת נופל — שנוסדה, כנראה, עוד לפני אלפים שנה! — וחייתי מחזיר את

"הנציג" שלנו, כלומר של בר־כוכב, בלחש ולפני צאתו על הבמה על המכנסים, כמחילה כי יותר ממה ששמענו שם־ראינו . . .

***

ביום השני חייתי עסוק וטרוד אך ורק סעיני האמנות זיפה והשירה למרות החום הגדול התנדבתי לרוץ כל היום אחרי המנהלים והעורכים שלי כדי למכר כרטיסים לשונצרט שיוטו. חזרתי על כל הפתחים ורצתי בחוצות ובשוקים, נכנסתי לגן העיר חיפה וסבבתי על כל השלחנות והגברות וראו זה פלא! לכלם היו אז רק נירות של חמשה או עשרה פונט ואחד מהם הביע את רצונו לקנות כרטיס אם אחליף לו חמשים פונט, ולך היה לחלפן, בלי כסף קטן . . . בגד ברסיסול לא מצאתי אפילו יהודי אחד משלנו ובגן "כל רכפין" פתחו עליו שתי עינים כאלו אני מדבר מהזלום ואת "כל דעיד" לא מצאתי . . . בקיצור, מרב מרוצתי ביום אחרתי כנשא והספקתי רק לשמע את שיר־הערש הצרפתי, שהשפיע כנראה על הקהל, וביחוד על גברת אחת עדינה שישבה בשורה הראשונה בכרובלתה וחלמה, כנראה, על עיני הספיר שבשירה וראיתי כי אין המקרא העברי יוצא מ"פירשונו" עד שקמתי דבורה (לא הנביאה!) אלא זו היפואית שלנו מתו צרת הארץ שהצילה את המצב ככנורה.

ואת זה לעומת זה עשה אלהי השירה "בשעה שבת ישראל עמדה ושרה צרפתית על הכמה העברית בירושלם, עמדת הגברת פרי פר־בר־בר... ז'נסקאית (אוי! בכמה זעה עליה לי בטוי שם זה!) הרוסית הטחורה ושרה שירים עבריים על הממה הצרפתית במצורים...

מתלא בפי חברי: אחרי לילות לבנים באים ימים שהודים ואצלנו בא"י ישנם גם ימים אדומים — ויום שלישי זה יוכיח!

בהשכמות הבקר סמתי ולבשתי את הליפתי לכבוד "פעריווי מאי" (ראשון למאי בלע"ז), הולצה לבנה עם צוארון רחב ופתוח ועל חזי שרט ארום מכריק. עשיתי את בלור רתי בבחינת "זוקף ופופים", שנסתי את מתני כהגורתי ויאללואה! אל אולם "ציון" שם נדחקתי בין שתי הלוצות קצוצות ועשיתי את אונזי כאפרכסת לשמע את הזאום הנלהב ומה מאד נחמץ לבי לשמע ולראות כי אין השמחה שלמה במעוננו מפני כי נפקד כאן מקומם של שכנינו המדוכאים ע"י האפגנדים... ואשא עיני ואראה פתאום והנה מגלה עפה ואחריה מגלות עפות בצפרים למאות בכתף השלט האדום הגדול: יחי האינטרנציונל המאוחד! וכל העם התנפל עליהן ולקטנו אותן ככל את המן. חטפתי גם אני, כמובן, פתקא זו מן־חשמים וקראתי בה עד הסוף: "הלאה הממשלה, הלאה הציונים!", ממש כמו בני־דודנו ביום שוב ר' משה קויכא ומשלחתו ירושלימה, ואשא עיני אל היציע וארא והנה שני כדורים כהתנים יוצאים מהופתם והשושביני ר' תהרד נוהג בהם, אחד אדום ומימין ואחד שזוף משמאל, ומוביל אותם אחר כבוד, ישר אל ה"ח־גריא" ולאות זכרון ופרידה מידידם זה הגישו לו במתנה את תמונתם ותמונת הוצד שלהם בצרופ רשימה שלמה של חברת "לוקורי פריץ" מולנסקי", כלומר "מהוטרי עבודה" בלשונם "ובל־שויים" בלשוננו לארצנו...

וכדי שלא אשכח חלילה אה"כ רוצה

אני למסר לכם מיד מכתב קצר שקבלתי לכבוד הראשון למאי מאת תלמידי מיפו (לא מהרואה, כלומר האמריקאי!) וזו לשונו ממש:

לכבוד רבנו היקר מר עומות שליט"א! בתור אחד הנהנים מזיו תורתו לא אוכל למנוע את עצמי מלהודיע לכבוד מעלתו את אשר קרה ביום הקדוש הוא יום א' מאי, שזכרונו לא יכרש מבני ופועדי עד. וזהו הדבר: אצל בנין הארון לדרברג במרכז המסחרי הללו בפרהסיא גמורה את הקודש ביום "פעריווי מאי" ועברו שם פועלים עברים לעיני השמש, והנה עבר אחד משליחיו של מקם וראה בעיני בשר את הלול הקדש, בערה כז אש קנאתו ויגש אליהם ויתן צו להדל מעבודה ולא לחלל את היום הקדוש והנורא. אז יקום אחד העובדים ויאמר: עתה תראה כי יש לנו רשיון לעבוד, שם ידיו בכיסו הוציא את הציציות ויראה לו... הלך הצעיר מיד ואמר כי על אנשים מצויצים אין לו מה לדבר. כנראה כי הציציות הן שמארה מעולה גם מצני המזיקין של א' מאי וע"כ תלו העובדים את הטלית־קטן על הבנין למנו יראו כל שליחי־מרקס ולא יקרבו אליהם וכל היום עבר ב"ה בשלום, כלומר בעבודה... תלמידו המכבד ומצפת לאמרי פיו "בן דויד".

***

מרב חמימות ועיפות שכחתי לספר לכם את העיקר, כלומר מה שקרה ביום ראשון זה שנסעתי לקרבן־פסח על הר־גריזים, ואולם אין מוקדם ומאוחר בתורתו של ר' עומות, ראיתי מעשה ונזכרתי הלכה:

כשאך הניעה מכוניתנו לשערי שכם, קפץ לפנינו פתאום כמו מתוד האדמה ממש שוטר־קאקי, ספק ערבי ספק אנגלי, ושאל בלשונו: רצונכם לעלות על ההר? ומבלי להכות לתשובה, רמו לנהג להטות את הסוסים ולהכניס את האוטו־מוביל לתוך חצר המשטרה ולנו, כלומר לכל אחב"י שנתקבצו לעשרות בתוך החצר, הראה את הדרך ישר אל תהר מאחורי העיר עד השומרונים ולא נטה הלילה מן הדרך על ימין ועל שמאל — "יאם דוגרי"! באותה שעה זכרתי כי שלשה מקומות נזכרים בתנ"ך, שנקנו ע"י אבותינו בכסף מלא ושיש לנו עליהם "קושאנים" כתובים ב"טאבו" שלנו שהור על גבי לבן, ודוקא בשלשת המקומות האלה שלנו אין עכשיו שום דריסת־רגל לאחב"י...

אברהם אבינו זי"ע קנה את מערת־המכפלה בחכרון מאת עפרון החתי, לא במשיכה ולא בנירות תורקים חלילה ואפילו לא בפתקאות "המשביר", אלא דוקא בארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר סאג, ועכשיו יש לנו ב"ה הזכות לעלות שם שבע מדרגות כבואנו ולקבל שבע מכות ואבנים בראשנו מגוי קטן בצאתנו...

דוד המלך עשה "ביונים" עם ארונה (י"א ערכנה) היבוסו וקנה ממנו מגרש למקום המקדש (לא בתלפיות!) ולא בתש־לוכין לשעורין אלא בשש מאות שקלים, טכין ותקיליו, שאסף מכל השבטים, כידוע, והתש־לום לאלתר — שימדי! — ועכשיו אומרים עלינו אפילו את הכתל־המערבי של מקום המקדש הזה ביום פסח שלנו...

נו, ויעקב אבינו שכודאי יהודי סוחר

היה, האם לא קנה את חלקת השרה — הן זוכרים אתם בודאי מן החומש? — טבניי תמור לא מעשה "בקשיש" חלילה, אלא במאה קשיטה — אז לא היו פונטים, כנראה — והכל כתוב וחתום, במרומני, בס פרינו הקדושים — ולסוף בא עמנו טלונל מאחב"י מעיר הבירה ובקש — בן אראה בנחמה! — להכנס אל העיר, כלומר לנבלום, כדי לעלות משם עם בני לויתו אל הר־גריזים ותשוטר מראה לו את החומש של "הרבי ומסביר לו בלשונו ועפ"י דרכו, כי בשבוע זה יש לנו סדרה־כפולה ואחרונה בשם: "בהר־בחוקותי" ופירש"י: מי שרוצה בהר גריזים ישמע לתוקותי וילך לו, סטרייט טו די מונטין", כלומר: ישר אל ההר! ותרגום אונקלוס אומר: "נבלום־דיאבלום"!

לשוא התועם הפקיד וצעק באנגלית: "אני שלמה!" והשוטר־האשמדאי עומד לפני האוטו־מוביל — "יאסאק"...

ובשעה שאני יושב וכותב על פסגת הגג נגלה לנגד עיני מחזה נהדר ומרהיב עין: הדלקות ומדורות אש בכל השכונות וקול "אשריד בר יוחאי!" אל יבנה הגליל! בעיני לאוני, אגב, שרה־משטרה החדש נבהל ושלח מיד "מכבים" בחביות מים לכבות את הדלקות בעיר... השלכתי את עמי מידי, לבשתי בתמי פה את מכנסי ומעילי האדוד והסעתי מנצלים לרגלי וירדתי מכל המדרגות אל החצר כדי לקפץ מעל לאש, הלחכה גדולה וכל יחודי מוסיף מצדו נזירי־עצים ושמן כדי להגדיל את המדרגה בירושלם...

(הסוף בעמוד חמישי)